

Narodna Straža

IZLAZI SVAKE SUBOTE. — PRETPLATA IZNOSI GODIŠNJE DIN. 60, POLUGODIŠNJE I TROMJESEČNO RAZMJEŠNO. — ZA INOZEMSTVO DVOSTRUKO. — OGLASI PO CIJENIKU. — PISMA I PRETPLATA SE ŠALJU NA UREDNIŠTVO I UPRAVU „NARODNE STRAŽE“ ŠIBENIK, POŠT. PRET. 17. — RUKOPISI SE NE VRAĆAJU

BROJ 17.

ŠIBENIK, 28. TRAVNJA 1927.

GODINA VII.

Nova vlada.

Upravo na Veliku subotu, dakle u predvečerje katoličkoga Uskrsa morala je vlada Nikole Uzanovića odstupiti, jer je dohlaa nalog za demisiju i za obrazloženje demisije. I obrazovala se nova vlada sa Veljom Vukičevićem na čelu. Ta nova vlada je sastavljena ovako:

Predsjednik vlade i ministar unutrašnjih poslova: Velja Vukičević (Jovanovičevac).

Ministar vanjskih poslova: dr. Voja Marinković (demokrat).

Ministar trgovine i industrije: dr. Mehmed Spaho (bos. musliman).

Ministar šuma i rudnika i zastupnik ministra za izjednačenje zakona: dr. Kosta Kamanudi (demokrat).

Ministar vojske i mornarice: general Stevan Hadžić.

Ministar bez listice: dr. Ninko Perić (radikal).

Ministar pravde i zastupnik ministra vjere: dr. Milan Srakić (bosanski radikal).

Ministar građevina: dr. Ilija Šumenković (demokrat).

Ministar financija i zastupnik ministra prosvjete: dr. Bogdan Marković (radikal).

Ministar obrazovanja: general Svetislav Milosavljević.

Ministar agrara i zastupnik ministra nar. zdravlja: dr. Vlade Anđrić (bosanski radikal).

Ministar poljoprivrede i voda te zastupnik ministra pošte: Svetozar Stanković (radikal).

Ministar socijalne politike: dr. Aleksandar Mijović (demokrat).

Vladu su dakle sastavile neke ličnosti iz radikalne stranke i demokratske zajednice. Pri njezinom sastavu nije se tražilo nikakvo vijećanje ni pristanak pojedinih parlamentarnih klubova. Za njezino obrazovanje nijesu znali ni klubovi stranke, koji su prijašnju vladu sačinjavali, a nijesu znali ni klubovi stranaka, iz čije su sredine uzeli nove ministre. Uzanović je morao da preda ostavku svoje vlade na Veliku subotu, a u nedjelju, na sam katolički Uskrs, već je nova vlada položila prisegu tajno, da stari ministri nijesu ni znali, da više nijesu ministri. Dogodilo se pače i to, da su šoferi ministarskih automobila doznali prije za obrazovanje nove vlade negoli sami članovi Uzanovičeva kabineta. Vlada je dakle sastavljena u velikoj žurbi i tajnosti te na čisto neparlamentaran način. U političkim krugovima mnogo se komentira baš dan, na koji je obrazovana nova vlada. Dok se „pređani“ Hrvati i Slovenci nalaze na nakrnoj slavi, dotle ćemo mi Srbi načiniti vladu, da se ne doajete — kako reče jedan radikal.

Kad je bio povjeren sastav nove radne vlade. Velji Vukičević, u političkim se krugovima dužalo, da će nova vlada obrazovati radikali, slovenski pučani i demokratska zajednica (Davidovičevci i bosanski muslimani), a eventualno i radičevci. Međutim je Vukičević na opće iznenađenje sastavio cijelu vladu samo od radikala, i to ne od sviju, nego

od grupe Jovanovičeva i bosanskih radikala (bez pašičevaca) sa demokratskom zajednicom. I ako je Slovenska Pučka Stranka u najkritičnijem momentu pomogla državi živo se zanzevali za izglasanje proračuna u najboljoj namjeri, da tako što prije izademo iz teške sadašnje gospodarske krize, kad je proračun izglasen, kad je primljen finansijski zakon i osobito kada je isplaćena velika svota poznatoga američkoga zajma u iznosu od 30 milijuna dolara, baš onda je morala izći iz vlade, a da za to nije dala ama ničim povoda. Doznaje se, da je prigodom obrazovanja nove vlade Demokratska zajednica stavila kao jedan od uslova za svoje stapanje u vladu, da se slovenski pučani isključe iz kombinacije.

Upućeni ljudi uvjeravaju, da je nova vlada sastavljena od ljudi, koji se u političkim krugovima smatraju „dvorskim ljudima“. Nitko pametan ne će ustati proti tome, da vlada treba da ima povjerenja drugog ustavnog faktora, ali se s pravom traži, da vlada ima povjerenje i prvoga ustavnog faktora, a to je narod, odnosno narodna skupština. Iz načina, kako se obrazovala vlada i odgodila narodna skupština čak tamo do 1. augusta, izlazi, da nova vlada

na to ni ne reflektira. Prema tome se nova vlada ne može smatrati ustavnom i parlamentarnom. Ona znači slabo maskirani državni udar i diktaturu.

U ovoj novoj vladi države Srba, Hrvata i Slovenaca nema ni jednog Hrvata ni Slovenca! I to se čini sada, kada je naš vanjski položaj tako težak. Vlada, sastavljena iz samih Srba, ima da reprezentira državu, sastavljenu od Srba, Hrvata i Slovenaca! Stoga je u svim političkim krugovima ovakvo obrazovanje nove vlade pobudilo najveću senzaciju. Općenito je uvjerenje, da ova vlada nije sposobna za nikakav rad, jer će protiv sebe imati ogromnu većinu naroda.

Politički krugovi smatraju, da je novom vladom pogoršan ne samo naš unutarnji, nego još više vanjski položaj. Hrvati i Slovenci s ovom vladom ne mogu nikako biti zadovoljni, a ne će biti ni oni Srbi, koji drže do parlamentarizma. O unutarnjoj smirenosti i zadovoljstvu u našoj državi pod ovakvom vladom ne može biti ni govora. Još gore je s vanjskim položajem. I onako se u inozemstvu govori, da kod nas vladaju stranke generala. Mjesto da bi se to popravilo, prilike su se još pogoršale. Od nove vlade, ako se ne ispravi i ne promjeni, ne može se dakle ništa dobra očekivati.

„Žuta pogibelj“

Na dalekom istoku odigravaju se događaji, koji su u najmanju ruku važni kao prošli svjetski rat. Okolnost, da nas događaji u Kini zanimaju i skoro lište, i ako smo vrlo daleko od njih, povećava njihovu ozbiljnost. Nakon jednoga strašnog rata te izmakle pive četvrti XX. vijeka danas se nameće ozbiljna dužnost, da se o svim pojavama političkoga života govori na sasvim drugi način, negoli se govorilo do sada.

Sredinom februara o. g. održan je u Bruxellesu kongres potlačenih naroda protiv kolonijalnoga podjarmljenja i imperijalizma. Kongresu su prisustvovali i živo u njegovu radu učestvovali sve rase. Uz Koreance, Crance iz Sjedinjenih Država, Perzijance i Kinere, bili su Anamiti, Arapi i protivimperijalistički Englezi. Raspravljalo se o etnolociji, o narodnoj psihi i kolonijalnoj historiji. Zanimivi su prizori bili, kad su delegati pojedinih narodnosti iznijeli primjere kolonijalne strahovlade, koje su osjetili na vlastitoj koži. Čitavi kongres je bio jedna velika, inače u javnosti akoro neopažena, demonstracija prosvjeda protiv kolonijalnoga i imperijalističkoga sistema.

Kitaj je jedan veliki dokamenat prirode. Stotine milijuna ljudi, vrlo ekromnih i čistih, zadovoljnih sa silno malo hrane. To je zemlja, koja je uzdržala silno razvijeni kačnji obrt, uglavnom mali obrt. Svaka kuća je obrtna radionica, a mala trgovina vlastitih proizvođača. Hanka u osim vladine palače nema valjda knje bez dačana. U takav Kitaj nagnrali su stranci, tzv. „civilizirani i kulturni narodi“ i počeli stvarati poslove na

veliko. Ako kažemo, da su došli Englezi, nužno ćemo odmah pomisliti na John Bulla, kako traži petrolejska vrela za svoje Standard, — Anglo-Persian, Anglo-American — itd. Oil Company. Japanci, i ako nekakvi rođaci Kitajca, uputili su čitavu svoju emigraciju — osobito otkad im je sjevernoamerička Unija zatvorila vrata — u Kitaj. Došli su Amerikanci, Francuzi itd. i svi su htjeli izrabiti položaj Kitajca. Otpočeo je sistem koncepcija i Sangaj, koji bi po svoj prilici bio još dugo velika ušljiva varoš, podigao se do ogromnoga krasnog velikog grada. Došli su trgovci iz Evrope, došla je evropska industrija, u Kitaju ni jedna vlada ne traje dugo i — stranci su vladali. Bolje rečeno njihov novac i njihova snaga. Mi u Evropi znamo biti netrpeljivi i kad dođe u našu blizinu deset mirnih tudinaca, „koji nam smrdje“. Koje čudo, da se Kitajca, izrabljivanih i podjarmljenih, unavtila glasovita xenofobija, mržnja na strance, koja je svom snagom buknila u hokerskom ustanku i pred dvije godine u primorskim kitajskim mjestima. Došlo bi do nemira. Velike Vlasti šalju flotu, „da demonstrira“ u kitajskim vodama. Nemiri bi začas prestali i ponovno buknuh. Pifomi Kitajac bi sigurno pustio, da stranac u njegovoj zemlji živi za svoj novac i uživa u ljepoti neba, ali potpuno opravdano ne može da pusti, da ga stranac izrabljuje i davi.

Kitajska revolucija protiv stranaca je dakle opravdana. Smiješno je čitati po novinama zapadnih Velikih Vlasti fabricirane dokumente o divljaštvu kitajskih indigenata i o „žu-

toj pogibelji“. Žalosno je pak, kad u kolu kapitalističkoga zapada s imperijalističkim rečenicama nađemo i par katoličkih, na osobiti način francuskih, listova. Kao katolici oštro smo osudili imperijalističke bojeve Francuza i Španjolaca u Maroku, makar da su u sramotnom haranganju na Kabile iz Riffa jako sonorno učestvovali i nacionalistične katoličke novine. Borba za ljudsko pravo uvijek nam je sveta i uvijek ćemo biti njezini zagovarači, makar je vodili anamiti, muhamedanci ili budhiste. Vrijeme je, kad će postati i stvarno inkopatibilno biti katolik i daviti u Tripolisu, Kitaju, Africi i — na Balkanu. Katolicizam ne može i ne smije da se disinteresira za paganzizam po naziva našalost krišćanskih naroda.

Božo Dulbić

Slovenski pučani o novoj vladi.

Nakon sastava nove Vukičević-Marinkovičeve vlade poslanički klub Slovenske Pučke Stranke održao je sjednicu, sa koje je izdao ovaj značajni komunikaj:

„Jugoslavenski Klub na svojoj sjednici, održanoj 19. aprila o. g., pretresao je sadašnju situaciju i konstatovao, da je dosadašnja koalicija Narodne Radikalne Stranke i Slovenske Pučke Stranke, u potpunom međusobnom sporazumijevanju i sa dovoljnom većinom u Parlamentu, počela uspješno rješavati ekonomsku krizu u državi, i to na osnovu programa, zamišljenoga za duže vrijeme. Javnost je ovaj rad dosadašnje vladine koalicije sa interesovanjem pratila i odobravalu. No ipak, naročito s obzirom na spolnu političku situaciju, nitko ne bi bio protivn proširenju dosadašnje vladine koalicije na osnovu njenoga programa i na druge parlamentarne grupe. Umjesto toga sastavljena je nova vlada, u koju ne samo da nijesu pozvate na saradnju stranke dosadašnje koalicije, nego se i način, kako je ova vlada obrazovana, protivu uobičajenoj parlamentarnoj praksi. Time je spriječen daljnji parlamentarni rad i sprovođenje započete rada dosadašnje vlade. Ako pak nova vlada imade izborni mandat, potrebno je odmah da raspíše izbore, što jedino odgovara parlamentarnim načelima, za-garantovanim Ustavom.“

Odgodjena Skupština.

Kako nova vlada nema za sobom većine Nar. Skupštine, nije se ni usudila stupiti pred Nar. Skupštinu, već je 19. t. mj. odmah nakon pročitanoj ukazu o novoj vladi pročitao ukaz o odgodi Skupštine do 1. kolovoza. Time ima vlada priliku, da bez kontrole živi i radi papa tri mjeseca. — Ova vlada ili je radna ili izborna. Ako je radna, onda joj je bila dužnost, da izade pred Nar. Skupštinu, a ako je izborna, onda je morala odmah raspisati izbore, a ne ovako vladati do 1. kolovoza i onda istom poći na izbore. Ovo je svakako jedan novum u našem političkom životu.

Za katoličku akciju!

(Govor presv. biskupa dra o. Jerolima Milete, održan 20. t. mj. prigodom konstituiranja diecezanskog Katoličkog Narodnog Saveza u Šibeniku.)

Draga braćo i mili sinovi!

Ova glavna skupština Okružja Hrvatskog Katoličkog Narodnog Saveza u Šibeniku od velike je važnosti za sve katolike u biskupiji šibenskoj i u našem dijelu zadarske nadbiskupije. Radi toga sam jutros namijenio sv. Misu za sretan i trajan uspjeh i plod ove skupštine. Radi se naime o tomu, da naše Okružje Hrv. Kat. Nar. Saveza u Šibeniku bude preuređeno u diecezanski Katolički Narodni Savez i proglašeno diecezanskom središnjicom Katoličke Akcije u biskupiji šibenskoj, a privremeno i u našem dijelu zadarske nadbiskupije. Velim privremeno, jer i naš dio zadarske nadbiskupije ima pravo na posebni diecezanski Katolički Narodni Savez sa sjelom u Preku, prema članu 3. br. 6. Pravila Kat. Nar. Saveza, odobrenih 20. oktobra 1926. od konferencije našega katoličkog episkopata.

U času, kad se Okružje Hrv. Kat. Nar. Saveza u Šibeniku preuređuje u diecezanski Kat. Nar. Savez, moram da zahvalim našim starim boricima za katolički pokret u Šibeniku, koje ne imenujem, jer su oni svakome od nas poznati i jer imenujući neke ne bih htio nehotice izostaviti druge, isto zaslužne za katoličku stvar. Katolički pokret dosad je u Šibeniku djelovao kao Okružje Hrv. Kat. Nar. Saveza. Njemu moramo zahvaliti, ako smo sada u stanju, da ga preuredimo u diecezansku središnjicu Katoličke Akcije.

Što je Katolička Akcija? Odgovorit ću vam riječima preuzv. pragosp. nadbiskupa dra Antuna Bauera, izrečenim 3. marta t. g. prigodom o-snutka diecezanske središnjice Katoličke Akcije za nadbiskupiju zagrebačku: Akcija znači život i rad. Dosljedno Katolička Akcija znači katolički život i rad ili život i rad katolika. A budući da su katolici organski povezani vjerom i milošću u jedno tijelo Kristovo, treba da je i njihov život i rad organizovan. Zato Katolička Akcija znači koncentrovani rad ujedinjenih katoličkih sila. Iz ovoga slijedi, da je Katolička Akcija prema riječima uzoritog kardinala Petra Gasparri-a, državnoga tajnika Njegove Svetosti (u pismu od 2. oktobra 1923.): „Savez organizovanih katoličkih sila za afirmaciju, proširenje, primjenu i obranu katoličkih načela u životu individualnom, porodičnom i društvenom“, jer, kako se sinovi tmina udružuju za propast pojedina, obitelji i socijalnoga društva, tako se i mi katolici, kao sinovi Božji, moramo udruživati, da po načelima Kristovim spasimo pojedince, obitelji i socijalno društvo.

Buduć je Spasitelj naš Isuskrat svu upravnu vlast u svojoj Crkvi predao apostolima i njihovim nasljednicima, t. j. crkvenoj hijerarhiji, mora sav katolički rad stajati pod upravom te crkvene hijerarhije. Koncentrovani rad ujedinjenih katoličkih organizacija nije drugo nego sudjelovanje svjetovnjaka u samoj misiji Crkve, jasno je dakle, da i taj koncentrovani rad mora da bude pod upravom crkvene hijerarhije.

Iz ovoga je očito, da u katoličkoj Crkvi ne može biti Katoličke Akcije, koja ne bi bila pod vodstvom hijerarhije, koja ne bi u hijerarhiji imala svoje disciplinarno

središte, koja ne bi izravno zavisila od crkvenoga auktoriteta.

Prema ovim načelima lapa je shvatljivo, zašto slavno vladajući Sv. O. Papa Pio XI. već u prvoj svojoj Enciklici „Ubi arcano“ od 23. decembra 1922. svim biskupima i ordinarijima čisto kaže, da je Njemu Katolička Akcija veoma mila, te da svi moramo uložiti svu brigu, da Katolička Akcija sve bolje napreduje. I ako ovo izgleda teško i naporno duhovnim pastirima, ipak — poručuje Sv. Otac — moramo Katoličku Akciju smatrati kao jednu od najpoglavitijih savremenih pastirskih dužnosti. Kad ovako jasno govori Papa Pio XI., koji će se dušobrižnik moći mirnom dušom nećakati, da aluša glas Svetog Oca?

Uz dužnost pastira združena je i dužnost vjernika, jer, kako veli isti Sv. O. Pio XI. u svom pismu uzoritom kardinalu Petru Gasparri-u 24. januara t. g., „Katolička Akcija jest sudjelovanje laikata u hijerarhičnom apostolatu te, kako pastiri duša moraju nju smatrati bitnom dužnošću svoje službe, tako i vjernici moraju nju smatrati dužnošću kršćanskoga života“. Shvatljivo je stoga za svakoga, što isti Sv. Otac Papa u spomenutom pismu ističe, da „Katolička Akcija koliko u sebi toliko u svim svojim organizacijama mora i hoće da se drži nad i van svake političke stranke“.

No da rad u Katoličkoj Akciji bude uspješan, hoće se milosti Božje, koja se postizava molbitvom: „Pitajte i primit ćete“ (Iv. 16, 24), poniznošću: „Bog daje milost poniznima“ (I. Petr. 5, 5) i poslušom: „Čovjek poslušan slavit će pobjedu“ (Pris. 21, 28). Treba suviše da rad bude organizovan i složan kao u vojsci, dobro uređen, jer Isus nam veli: „Gdje dvojica ili trojica budu sabrani u ime moje, ja ću biti u njihovoj sredini“ (Mt. 18, 20); a i samo iskustvo nas uči, da „maga je jača, kad je složna“ prema riječima sv. Pisma: „Trostruki konopčić mnogo se pretigne“ (Crkv. 4, 12).

Zato Katolička Akcija po cijelom svijetu mora da se razvija po direktivama Svete Stolice; u svakoj državi po direktivama dotičnog episkopata; u svakoj biskupiji po direktivama diecezanskog biskupa; napokon u svakoj župi pod vodstvom župnika. Ovom jedinstvu u direktivama crkvene hijerarhije odgovara jedinstvo centralnoga Katoličkog Narodnog Saveza za cijelu našu državu, jedinstvo diecezanskih Katoličkih Narodnih Saveza za pojedine biskupije i jedinstvo župskih vijeća za pojedine župe. Tako se i samim ustrojem po biskupijama i župama naglašuje dužna ovisnost od crkvene vlasti. Temeljno je naime organizatorno načelo Katoličke Akcije, da je podijeljena po diecezama, budući da ima svoje disciplinatorno središte u crkvenoj hijerarhiji. Zato se dosadašnje Okružje Hrv. Kat. Nar. Saveza u Šibeniku pretvara u diecezanski Katolički Narodni Savez biskupije šibenske, a privremeno, kako sam u početku istaknuo, i našega dijela zadarske nadbiskupije.

U vezi s time treba da sve katoličke organizacije, koje su sastavni dijelovi Katoličke Akcije u našim dvjema biskupijama, pa i župska vi-

jeća, priznaju naš diecezanski Katolički Narodni Savez kao svoju centralu. Diecezanski pak Savezi povećat će se i stvorit će i oni svoju središnjicu za cijelu našu državu.

Katolička Akcija odgaja savjesti, probuđuje i raspaljuje katoličku svijest svojih članova sviju dobri staleža, muških i ženskih, školovanih i neškolo-vanih. Mnogovrsna su sredstva i načini, kojima protivnici katolicizma ili indiferentisti odvođe katolike od njihove vjere i od kršćanskoga krepostnog života. Zato treba da se i Katolička Akcija odupre najraznovrsnijim oblicima prosvjetno-odgojnih organizacija tomu razornom djelovanju. Treba dakle da rad Katoličke Akcije bude širok i svestran, kako bi što veći broj katolika mogao o-kapiti u svoje redove. Katoličkom Akcijom ne ukidaju se dosadašnje organizacije katolika, već ona daje sadašnjim organizacijama zajedničko ime i nove pobude za traženje daljnjih puteva i načina rada, a povrh toga nastoji, da se osnuju nove vrste organizacija, koje za sada kod nas još ne postoje, a nužne su na osobiti način za katoličke muževe. Nitko ni pojedinac niti koja organizacija, ako su poslušni normama, utvrđenim od crkvene vlasti, i ljube međusobnu slogu, nijesu isključeni od suradnje. Isključeni su od suradnje samo oni, koji siju razdor i neslogu ili koji svojim nekršćanskim životom ili svojim neposlušom crkvenim direktivama rade protu svrzi Katoličke Akcije. Zato u svakom katoličkom društvu mora da bude i duhovni vođa, t. j. svećenik, imenovan od biskupa, koji kao predstavnik crkvene vlasti ima odlučujuću riječ u vjerskim i ćudorednim pitanjima te u pitanjima crkvene discipline, kao i u svim pitanjima, koja su s njima u vezi.

Uspjeh našega diecezanskog Katoličkog Narodnog Saveza ovisit će

mnogo i od djelatnosti naših župskih vijeća jer zadaća župskih vijeća jest promicanje svrhe Kat. Nar. Saveza u župi. I kako diecezanski Katolički Narodni Savez jest udruženje svih diecezanskih organizovanih sila za afirmaciju, proširenje, primjenu i obranu katoličkih načela u individualnom, obiteljakom i društvenom životu u svakoj biskupiji, tako i župsko vijeće ima isti cilj u svakoj župi.

Uspjeh rada Katoličke Akcije mnogo ovisi i o slozi i bratskoj ljubavi svih organizovanih katolika, jer slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari. I dok centralni, diecezanski i župski odbori Katoličkog Narodnog Saveza vode direktivnu i koordinaturnu funkciju u poslovima i nastupanjima, što su svima ili barem nekim prosvjetnim organizacijama zajednički, uz to organi prosvjetnih organizacija, t. j. vrhovna centrala, diecezansko okružje i odbor pojedinih društava vode sav specifični rad, t. j. onaj, koji spada na čisto unutarnji život i razvoj organizacije. Tako Katolički Narodni Savez ne zanijeka u autonomiju pojedinih organizacija.

Dakle, draga braćo i mili sinovi, složimo se svi pro aris et focis, za vjeru i dom, t. j. na obranu vjerskih katoličkih načela i vršenja Božjega i crkvenoga zakona u pojedincima, u obiteljima i u civilnom društvu. Bog će biti s nama, ako budemo radili za tako svete ideale, puni pouzdanja u Boga, poslušni onima, koje je Bog postavio, da upravljaju Crkvom Njegovom, i u bratskoj slozi i ljubavi. A ako je Bog s nama, tko će nas moći nadvladati? Si Deus pro nobis, quis contra nos? U ime Božje stavimo se energično na posao, sa blagoslovom Njegovim, pod pokroviteljstvom Bl. Dj. Marije, pod zagovorom sv. Franje Asiškoga, zaštitnika Katoličke Akcije, i s mojim pastirskim blagoslovom.

Osnutak središnjice Katoličke Akcije u Šibeniku.

U srijedu 20. t. mj. održana je u velikoj dvorani biskupske palače vrlo važna konstituirajuća skupština diecezanskoga Katoličkog Narodnog Saveza, kao središnjice Katoličke Akcije za biskupiju šibensku i privremeno za naš dio zadarske nadbiskupije. Ovoj skupštini su prisustvovali svi odbornici bivšeg Okružja Hrv. Kat. Nar. Saveza, dva delegata presv. biskupa Ordinarija, dva delegata župnika, predstavnici Kresimirovog Orlovskog Okružja, Orličkog Okružja, Hrv. kat. žen. prosvj. društva „Zora“ i seniore te delegati već konstituiranih župskih vijeća. Tako su lično prisustvovali predsjednici župskih vijeća u Murteru, Salima, Luci, Zaglavu, Drišnu i Stankovcima. Skupštinu je počastio svojim sudjelovanjem presv. g. biskup o. dr. Jerko Mileta. Do proglašenja novoga predsjednika skupštini je otvorio i predsjedao joj predsjednik Okružja HKN Saveza preč g. Msgr Ivan kan. Mirić.

Uvodni govori, vrlo lijep i iscrpiv, izrekao je sam presv. biskup. Stoga i donosimo u cijelosti na drugome mjestu.

Tajnik Okružja HKNSaveza vladon Ante Radić izvjestio je tad o dosadašnjem radu Okružja HKNSaveza te stanju i razvoju odgojno-prosvjetnih organizacija i katoličkih ustanova u gradu i obim diecezama.

Isti je zatim pročitao i predložio Pravila diecezanskog Kat. Nar. Saveza, koja su od svih prisutnih jednoglasno usvojena.

Presv. biskup je po pravu, koje mu pripada, imenovao predsjednikom g. Antuna Kaštelana, učitelja, a duh. savjetnikom preč. g. Msgra Nikolu Truta, prepozita Stolnog Kaptola. Potpredsjednikom je izabran Dinko Foretić, gimn. profesor, tajnikom don Ante Radić, blagajnikom gđica Janja Jadronja, bank. čin., odbornicima: g. Ante Zaninović i gđica Elvira Zagoreo, učit. građ. škole. U odbor još dolazi g. Ante Šperanda, bank. čin. kao predstavnik Kresimirovog Orlovskog Okružja, delegatice Orličkog Okružja i HKŽPD „Zora“ te delegat seniore. U nadzorni odbor su pak bili izabrani: gg. Antun Kolenz, bank. čin., Vladimir Kulić, industrijalac, Augustin Meznarić, bank. direktor, Mate Mašina, trgovac (Preko) i Krsto Skočić, posjedak (Vodice).

Dao Bog, da novoosnovani diecezanski Kat. Nar. Savez razvije što blagoslovniji rad, te zbilja ujedini sve katoličke prosvjetno-odgojne organizacije, kako bi združenim silama uspješnije prosvjetno-kulturnoga i socijalnoga napretka našega naroda prema načelima katoličke Crkve!

Vlada bez Hrvata i Slovenaca.

U novoj vladi ima 13 ministara, dok je 5 lica ostalo nepopunjeno (pošta, narodno zdravlje, pravosuđe, vjere i izjednačenje zakona) a jedan ministar je bez lica. — Tko bi imao dobiti ove nepopunjene lica, ne zna se. Drži se, da će ih dobiti koja hrvatska stranka ili skupina i slovenski pučani, ali nakon zvaničnoga komunističke Slovenke Pačke Stranke ima malo izgleda, da će ona ući u ova vlada. — Od novih ministara 6 ih je radikala, 5 članova demokratske zajednice (4 davidovičevića i 1 bos. musliman) i 2 generala. Upada u oči, da u vladi nema ni jednoga Hrvata ni Slovenca i ako u demokratskoj zajednici ima nekoliko poslanika Hrvata! Dakle nova vlada je čisto srpska! No zato su 4 ministra izvan parlamenta, koji nijesu narodni zastupnici. To su dva generala (Hadžić i Milosavljević), ministar financija dr Marković i ministar šuma i rudar Kumanadi.

„Četvrta stranka“.

Prema nekim novinama nova vlada znači pokušaj, da se kod nas stvori nova politička stranka, t. zv. „četvrta stranka“, koju bi sačinjavali disidenti svih stranaka, a kao karakteristiku bi imala odanost monarhističkoj ideji. Računa se, da bi ona pomoću policijskog aparata mogla sakupiti većinu u parlamentu. Ona bi tobože bila jezgra svih budućih kombinacija. Tim se očito ide za tim, da se kao u Rumunjskoj dinastija učini centrom svega političkog života. Vodstvo u formiranju ove stranke imali bi preuzeti: Velja Vukičević, dr Milan Sršić i dr Voja Marinković. Ne pokušaji s organizacijom ove „kraljevske“ stranke, kako je vole zvati sami nijesu pristale, ostale samo pokušaji, jer danas je najnepodesnije doba za formiranje takvih stranaka bez obzira na to, što bi takva stranka izazvala na drugoj strani reakciju, koja nikako ne bi bila u prilog ni narodu ni dinastiji.

Pribičevićevo velikosrpsvo

Glavni organ pribičevićevski, beogradska „Reč“ od 14. o. mj., posvećuje uvodnik pod naslovom „Opasan presedan“ u pitanju pripojenja Kastva i otoka primorsko-krajiškoj oblasti, pa na jednom mjestu, ustajući protiv pripojenja, navodi i ovakav razlog, koji je toliko značajniji, što je upućen Srbima u Srbiji: „Zanimljivo je, da ovaj radičevački trik pomaže i radikali, koji inače zaludaju prečanski svijet svojim velikosrpsvom. U praksi, to „velikosrpsvo“, iz partizanskih računa, u stanju je, da i jednoj oblasti u Hrvatskoj sa jakom srpskom masom (45 posto), oslabi taj karakter i da Srbe i sve pristalice narodnog jedinstva tu bacu u manjinu.“ To je, eto, razlog, zašto je SDS protivna pripojenju ovih hrvatskih krajeva primorsko-krajiškoj oblasti: zato da Srbi, kojih u ovoj oblasti nema ni 45 posto, zadržu apsolutnu vlast nad Hrvatima, koji sačinjavaju većinu! Ovo je priznanje toliko dragocjenije, što je štampano u glavnom organu SDS, u beogradske „Reči“. SDS je ova oblast ovakvom stvorila i isključila iz nje čisto hrvatske krajeve, samo da srpski element bude u njoj gospodar, i ako ga i po priznanju „Reči“ nema nego 45 posto!

Koliko će vinogradari prištedjeti s ukinućem carine na galicu!

S radošću su primili vinogradari u svim dijelovima naše države vijest, da je poljoprivredni ministar pučanin dr Kulovec uspio da ukine carinu na modru galicu. Žestok se boj bio, dok se taj lijepi uspjeh postigao. Bogati fabrikanti i njihovi saveznici, koji su sa visokom carinom na galici pravili dobar posao, napeli su sve sile, da spriječe ukinućem carine. Ali se ustrajni ministar dr Kulovec nije dao. Neki su htjeli carinu sniziti samo na polovicu, ali dr Kulovec nije mirovao, dok mu nije uspjelo, što je htio.

Naše će vinogradare sigurno interesirati, koliko možemo prištedjeti u jednoj godini s oprostom carine na galicu. U g. 1925. se uvezlo modre galice okruglo 803 vagona. Carina je iznašala do marta 1927. 12 zlatnih dinara na 100 kg. Račun bi dakle bio ovaj: Na 100 kg. uvezene galice morali smo na državno granici plaćati 132 papirnata dinara, t.

j. za 1 kg galice 1 D. i 32 p. Ako računamo 803 vagona, izlazi carine 10,605.513 Din. To je za sadanje vrijeme ipak velika svota. Moramo uz 803 uvezena vagona računati još 300 vagona, koje prave domaće fabrike u Jugoslaviji. Bogate fabrikante je ministar sa sniženjem carine prisilio, da su oni morali sniziti cijene, da budu jednake cijeni uvezene galice. Na taj su način prištedjeli naši vinogradari daljnja 4 milijuna dinara. Svega dakle skupa će naši vinogradari u vinorodnim krajevima naše države prištedjeti u ovoj godini prikupljanju galice oko 14,000.000 Din.

Tvornica „Zora“ u Subotici je na svaki način nastojala zadnjih dana opet postići, da bi se iznova naredila visoka carina na uvezenu galicu. Ministar Kulovec su se na sve načine grozili, ali on je ostao odlučno i tvrdo u obrani seljačkih vinogradara. Galica ostaje prosta od carine!

ORLOVSKI VJESNIK.

Proslava Dana hrvatske kat. orlovske omladine. Sve naše orlovske organizacije i prijatelji Orlovstva spremaju se na proslavu ovogodišnjeg Orlovskog blagdana 8. svibnja. Po četvrti će puta naši Orlovi i Orlice ove godine proslaviti savezni dan svoje organizacije. Po pripremanju sudeći ta će proslava biti ove godine veća nego ikada prije. Ove godine ta je proslava tim veća, što će se na taj dan naša orlovska društva posvetiti Srću Isusovu. Svuda će se držati svečane akademije, javni nastupi itd. Provest će se i ove godine sabiranje doprinosa za našu orl. organizaciju.

Sabiranje na Dan kat. omladine. Konferencija pred. Episkopata svojim odlukom od 31. I. 1924. dozvolila je, da se na savezni Dan naše orlovske organizacije, ove godine 8. svibnja, po svim našim krajevima obavli sabiranje novčanih priloga za orlovske organizacije. U toj je odluci izričito ustanovljeno, da ti prilozima služi za potrebe orlovske organizacije i da se imadu slati Hrvatskom Orlovskom Savezu. Sve protivne vijesti ne stoje. Stoga molimo sve prijatelje naše omladine, našeg Orlovstva, da porade oko sabiranja novčanih doprinosa za našu orlovske organizacije. Hrv. Orlovski Savez kao i pojedina okružja rado će dati sve potrebne upute.

„Orlovska Straža“. Ovih dana razaslije se svibanjski broj „Orlovske Straže“ posvećen saveznom danu hrv. orlovske organizacije. List donosi krasnu poslanicu preuzvišenoga nadbiskupa dra Bauera, upravljenju za ovu prigodu hrv. orlovima i orlicama. Sveuč. prof. Dr Josip Teraj u dokumentiranom ljepom članku bavi se pitanjem savremene omladinske organizacije. Dr I. Protulipac prikazuje je hrvatsku orl. organizaciju i njezine probleme. Povrh ostalih članaka ovaj list donosi lijepi prikaz orlovstva u pojedinih krajevima, obrađujući sve duševne itd. prilike tih krajeva, koje osvaja Orlovstvo. Poznati pisac „Latne knjige“ F. Terseglav napisao je divno bliserje duhovnoga života itd. U prilogu „Đački Orao“, što ga izdaje Đačko Orlovsko Okružje, imade više lijepih članaka, vijesti itd.

IZ GRADA I OKOLICE.

Izgređi radi zastave. Na zgradi mjesnoga Kazališta u prostorijama, koje zaprema „Hrvatski Sokol“, na mjestu, gdje se jednom vijala državna zastava, bila je zadnjih svečanih prigoda izvješena hrvatska trobojnica. Tomu nitko nije našao da što prigovori. No na Markovo o podne, kako nam kaže, na poticaj g. direktora Marka Ježine interveniralo je državno redarstvo, koje je dalo skinuti hrvatsku i postaviti državnu zastavu. Uslijed toga je došlo do izgređa, povodom kojih je nekoliko

osoba bilo uapšeno i predano sudu. Pošto je stvar pred sudom, ne možemo se potanje pozabaviti ovim događajem, koji je proizveo u građanstvu mučan dojam.

Stranci. Uskrasnih praznika posjetilo je naš grad mnoštvo odličnih stranaca u manjim i većim grupama. Između ostalih vratilo se u naš grad geografsko društvo iz Engleske, koje putuje u naučne svrhe, a sastoji se većinom od ženskih, koje su većim djetom nastavnice. Društvo je doputovalo sa automobilima iz Splita, a izletnici su posjetili slavne krke i motorom, koji im je općina stavila na raspolaganje, Jadriju, te su obašili katedralu i ostale gradske znamenitosti. Dočekani su bili od gradonačelnika dra Kožula, direktora M. Ježine i prof. M. Trive, a počašćeni su u hotela „Krka“. — U subotu 16. t. mj. navečer prispjela je iz Gruža grupa od 72 člana bečke „Uranie“ i 52 đaka i nastavnika jedne bečke trgovačke akademije uz pratnju našega generalnog konzula dra Laze Bajica i šefa turističkoga biroa kod našega poslanstva u Beču g. Slavka Katnika. I ova je grupa bila dočekana od gradonačelnika, predstavnika putničkog ureda i direkcije hotela „Krka“ te su svi izletnici bili prezadovoljni lijepim prijemom i udobnim stanom u prvoklasnom hotela „Krka“. — Na uskrasni ponedjeljak stigla su na izletnom putu po Jadranu iz Raba 62 člana bečkoga turističkoga kluba i planinarskoga društva sa parobrodom „Karadorđe“. Njima je bio priređen naročito srdačan doček, na čemu su oni prigodom zajedničke večere toliko zahvaljivali. Tom prigodom je govorio i gradonačelnik te direktor M. Ježina. U znak zahvalnosti za susretljivost i srdačan prijem uručili su ovi izletnici gradonačelniku 1000 dinara za gradske siromahe. Grad su posjetile omanje grupe Holanđezima i Nijemcima. Putnički Ured je svima posvetio najveću pažnju i obdario ih prospektima grada.

Zemljoradnički zbor. 18. t. mj. održan je u kinu „Tesla“ zemljoradnički zbor. Na zboru su govorili nar. poslanici Joca Jovanović o spoljnoj situaciji i M. Moskovljević o privredno-financijskom pitanju.

Nesreća u rudniku. Pred nekoliko dana dogodila se u rudniku Adria Bauksita u Trebounju teška nesreća. Dok su rudari rođaci Filip i Roko Marin radili u rovu, koji je dubok 24 metra, srušio se nad njima 10 metara visok krov rova. Ispod ruševina izvukli su mrtva Marina Roka, a drugi je preminuo uslijed teških ozleđa nakon malo vremena. — Na licu mjesta došla je odmah komisija kotarskoga suda iz Drniša, a zatim komisija rudarskoga sništva iz Splita, da ustanovi uzrok nesreći. — Unesrećeni rudar Filip Marin imao je 43 godine i ostavlja šestoro djece, a Roko 34 godine i dvoje djece.

Luca Grubišić. Našega pristaša i odbornika Petra Grubišića zadesila je teška žalost smrću dobre mu supruge Luce, koja je poslije duge i teške bolesti prošlih dana preminula te tako zamijenila ovaj život boljim u vječnosti. Dobroj pokojnici želimo vječni pokoj, a uciviljenom suprugu i rodbini naše saučesće.

Za gradnju carinarnice. Općina je dobila obavijest od Ministarstva financija, da joj je na njezinu molbu stavljeno na raspolaganje 2 milijuna dinara za gradnju nove carinarnice. Taj je iznos odobren iz kadmarninskoga fonda.

Vojna je muzika priredila na Uskras i na uskrasni ponedjeljak koncert u gradskom perivoju.

Grđo Bujas pk. Danke. U petak poslije duge i teške bolesti pokrijepjen svim utjehama naše sv. vjere umro je ovaj stari i neustrašivi borac za narodna i hrvatska prava još iz prvih vremena buđenja narodne i hrvatske svijesti u Šibeniku. U nedjelju mu je priređen vrlo lijepi sprovod. Počivao u miru! Rodbini naše saučesće!

Maturanti zagrebačke trgovačke akademije pod vodstvom direktora g. Hadžića posjetili su 15. o. mj. naš grad.

Škriet. Već u prvim vrućim danima pojavljuje se po koji slučaj ove bolesti. U Tijesnomu ustanovljeno je više slučajeva, ali je poduzeto sve, da se zaraza ne proširi. I u Skradinu se bio pojavio jedan slučaj.

Školski srezovi u sjevernoj Dalmaciji novom školskom godinom formirat će se ovako: Šibenik za srezove Šibenik-Biograd, a Knin za srezove Knin-Benkovac, dok će do sadašnja sreska nadzornstva u Biogradu i Benkovcu biti ukinuta.

Iz „Sufida“. Pred kratko vrijeme stigao je u Šibenik generalni direktor inž. g. Tomandi s nekim članovima uprave iz Trsta. Oni su pregledali rad tvornice.

Jadranska Straža. 18. o. mj. održana je u prostorijama Sokolskoga društva konstituirajuća skupština „Jadranske Straže“, koju je otvorio njen dosadašnji povjerenik g. P. Kovačev. Izabran je ovaj odbor: Predsjednik g. P. Kovačev, potpredsjednici dr. M. Kožul i prof. S. Javor; tajnik g. S. Rodić, blagajnik prof. J. Gršković, odbornici: dr. S. Vlešić, Lovre Merlak i prof. don R. Pian, a revizori: g. A. Lučev i prof. K. Škalco.

Oko poštanske zgrade. Šibenska je općina nastojala svim silama, da ministarstvo pošta sagradi novu zgradu za poštanski i telegrafski ured, ali je ipak usprkos toga kupljena jedna stara zgrada na vrlo neugodnom mjestu. Ovaj korak ministarstva pošta neshvatljiv je i koji se s interesima i napretkom grada.

Inspekcija rada. 20. o. mj. stigla je u naš grad komisija inspekcije rada, da pregleda rad u mjesnim poduzećima.

U fond kupališta „Jadrije“ poklonili su gg. Josip Jadronja Din 30, a Ante Frua Din 20, da počaste spomenu blagopokojnog Radoša Franceschi, te gg. Simo Grubišić, Plo Terzanović i Marko Jakovljević po Din 30, da počaste spomenu blagopokojnog Klauđija Šupuka. — Uprava im harno zahvaljuje.

Naši pokojnici. Od 16.-23. t. mj. umrli su u privatnom stanu: Rude Anđelko Stipin (8 mj.), Klarić Bare pk. Dunke (38 g.) i Bujas Grgo pk. Dunke (63 g.); u bolnici: Petrović Nikola pk. Ilije iz Kuporove (38 g.), Grubišić Luca žena Petrova iz Šibenika (50 g.), Računica Ika žena Nikolina iz Skradina (42 g.), Milin Milka nez. iz Šibenika (1 mj.), Gašparović Frana Josipova iz Šibenika (26 g.) i Olivari Roko Matin iz Tijesna (11 g.) — P. u m.!

„ITO“ pasta za zube - najbolja!

Objava.

Monopolskom Stovarišta u Šibeniku potrebni su podetni lokali za kancelarije i magazin za duvanske prerađevine.

Ponude treba odmah dostaviti gornjem Stovarištu.

Iz kancelarije Monopolskog Stovarišta u Šibeniku M. S. br. 567 od 20. aprila 1927. god.

Jesam li platio pretplatu?

Vlasnik, izdavač i odgovorni urednik: Ante Erga. — Tisk. Pučke Tiskare u Šibeniku — (Predstavnici: Jerolim i Vjekoslav Matačić).

Glavna godišnja skupština Ženskog Pokreta u Šibeniku

Sazivlje se glavna godišnja skupština dneva 28. tm. u 6 1/2 sati po podne u prostorijama „Lovačkog Društva“ u Šibeniku (kuća Inchiostri, alica N. Tavelića) sa slijedećim dnevnim redom:

1. Izvještaj pročelnice;
2. Izvještaj blagajnice;
3. Apsolutorij staroj upravi;
4. Izbor nove uprave;
5. Eventualije.

Šibenik 23. aprila 1927.

Pročelnica:

Mileva Defilipis-Kušar m. p.

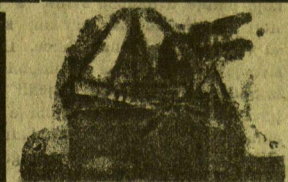

POKUĆSTVO

ZA GOTOVO I NA OTPLATU
KOD TRGOVINE POKUĆSTVA
I TAPETARIJE

RIKARD DELFIN - ŠIBENIK

VELIKI IZBOR OKVIRA

U Australiju
za Lira šterlinga 28.-
U Južnu Ameriku
za Lira šterlinga 19.-
otprema Agencija
JOSIP JADRONJA — ŠIBENIK
Tražite upute.

Veća kemička tvornica u Sloveniji traži lokalne zastupnike

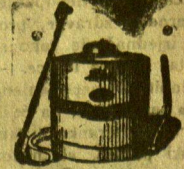
Ponude na Publicitas d. d.,
Zagreb, Gundulićeva 11, pod
„Za-11. 548“.

Šoferska škola

izobrazuje kandidate praktički i teorijski za samostalne vozače (šofere) Dame, gospoda primaju se dnevno. Poduka temeljita, uspjeh siguran. Zahtjevajte prospekte. Auto-Škola, Zagreb, Kaptol 15. Telefon: 11-95.

Vodeća svjetska marka original francuska

„ECLAIR — VERMOREL“
PERONOSPORA PRSKALICE

Generalni zastupstvo i stovarište za cijelu Kraljevinu SHS

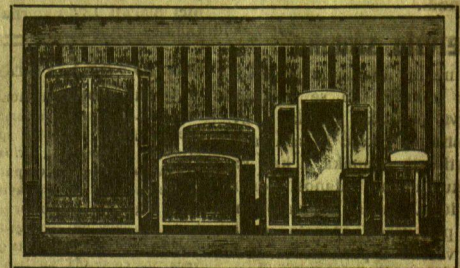
Bogato snabdjeveno skladište svim sastavnim dijelovima.

„BARZEL“
Subotica.

trgovina gvoždem prometne d. d.
Na veliko! — — Na malo!

Skladište prvoklasnog pokućstva Prve jugoslavenske tvornice

Josip Povichil, Osijek

Preporučuju se elegantne spavaće i je-
daće sobe uz veoma niske cijene; na-
dalje pojedini komadi soba, željeznog
pokućstva i t. d., koje dobijete kod:

Prodaje pokućstva i tapetarske radnje

Stjepan V. Karković

Šibenik

Tapetarska radnje se izvršuju brzo i tačno.

Zadružna Gospodarska Banka d. d. u Ljubljani

VLASTITA ZGRADA — — —
UL. KRALJA TOMISLAVA 108

Podružnica Šibenik.

BRZ. NASLOV GOSPOBANKA
TELEFON BR. 16. NOĆNI 67

Podružnice: CELJE, DJAKOVO, MARIBOR, NOVI SAD, SARAJEVO, SOMBOR, SPLIT.

Ispostava: BLED.

Dionička glavica i pričuva preko Din. 16.000.000.

Ulošci nad Din. 250.000.000 — — — — — Ovlašteni prodavaoc srećaka državne lutrije.

PRIMA ULOŠKE NA KNJIŽICE, TE IH UKAMAĆUJE NAJPOVOLJNIJE.

OPREMA SVE BANKOVNE I BURZOVNE POSLOVE POVOLJNO, TOČNO I BRZO.